

Bruselj, 21. november 2023
(OR. en)

15692/23

COMPET 1148
IND 616
MI 1013

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 19. oktober 2023

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2023) 632 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
COSME
Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja za
obdobje 2014–2020
Poročilo o spremljanju za leto 2020

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 632 final.

Priloga: COM(2023) 632 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 19.10.2023
COM(2023) 632 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

COSME

Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja za obdobje 2014–2020

Poročilo o spremljanju za leto 2020

Kazalo

1. Uvod.....	2
2. Dejavnosti in rezultati v letu 2020	3
2.1 Posebni cilj A: dostop do financiranja	4
Kapitalski instrument za rast v programu COSME.....	4
Jamstvena shema za posojila v programu COSME	5
Spremljevalni ukrepi (raziskave, informacijska orodja, gradivo za komuniciranje in dogodki)	6
2.2 Posebni cilj B: dostop do trgov	6
Evropska podjetniška mreža	6
Mednarodne službe za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine (Kitajska, jugovzhodna Azija, Latinska Amerika in Indija).....	7
Center EU in Japonske za industrijsko sodelovanje	7
Javna naročila.....	8
2.3 Posebni cilj C: izboljšanje okvirnih pogojev in konkurenčnosti.....	8
Grozdi	8
Odposlanci za MSP, skupščina MSP in strokovni spletni seminar na konferenci Web Summit v Lizboni	10
Kampanja „EU Open for Business – a new compass for SMEs“ (EU odprta za poslovanje – nov kompas za MSP)	10
2.4 Posebni cilj D: spodbujanje podjetništva in kulture podjetništva	10
3. Podporni ukrepi in upravni odhodki	11
4. Prispevek k doseganju podnebnih ciljev, ciljev trajnostnega razvoja, digitalnih ciljev in ciljev, povezanih z enakostjo spolov	12
5. Sklepne ugotovitve.....	13
Priloga 1 – Izvrševanje proračuna EU za leto 2020.....	16
Priloga 2 – Informacije o državah	17
Priloga 3 – Primeri projektov in zgodbe o uspehu.....	21
Priloga 4 – Prispevek k doseganju podnebnih ciljev ter ciljev na področju trajnostnosti, digitalizacije in enakosti spolov	23

1. Uvod

COSME je program EU za izboljšanje konkurenčnosti podjetij, zlasti malih in srednjih podjetij (MSP)¹. Ustvarja dodano vrednost, saj obravnava nadnacionalna vprašanja in nedelovanje trga s štirimi posebnimi cilji:

1. izboljšanjem **dostopa do financiranja** za MSP v obliki lastniških in dolžniških instrumentov (najmanj 60 % skupnih proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020);
2. izboljšanjem **dostopa do trgov** v EU in zunaj nje (21,5 %);
3. izboljšanjem **okvirnih pogojev** za podjetja, vključno z MSP, in njihove **konkurenčnosti** (11 %);
4. spodbujanjem **podjetništva** (2,5 %).

V okviru programa COSME je bila pozornost namenjena tudi drugim prednostnim nalogam iz strategije Evropa 2020², kot sta zagotavljanje pomoči MSP pri izkoriščanju inovacij ter zagotavljanje dostopa do spretnosti in usposabljanja, ter vlogi, ki jo imajo lahko MSP pri socialni koheziji (s podpiranjem socialnega gospodarstva ter mladih podjetnikov in podjetnic).

Med programom COSME in drugimi programi EU, povezanimi z MSP, so se vzpostavile številne **sinergije**. Eden od primerov so finančni instrumenti COSME, ki so se izvajali v tesni povezavi z Evropskim skladom za strateške naložbe (EFSI)³ in finančnimi instrumenti v okviru programa Obzorje 2020⁴. Evropska podjetniška mreža je na področju opravljanja storitev in usposabljanja v okviru mreže vzpostavila sinergije z različnimi programi EU, vključno s programom Obzorje 2020. Dobro sodelovanje poteka tudi med mednarodnimi službami za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine ter službami za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine, ki so podprte s programi EU. Drug primer je orodje za spremljanje, ki je bilo razvito v okviru pobud za grajeno okolje in omogoča lažje spremljanje gradbenih ukrepov iz nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost.

V delovnem programu za leto 2020 je bil dosežen napredek pri izvajanju enega od glavnih priporočil iz vmesne ocene⁵ programa COSME, tj. potrebe po osredotočanju na večje,

¹ Uredba (EU) št. 1287/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Programa za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (COSME) (2014–2020) in o razveljavitvi Sklepa št. 1639/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 33).

² Dokument z naslovom „Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast“ je junija 2010 potrdil Evropski svet. Glej <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a>.

³ Sredstva iz jamstvene sheme za posojila v programu COSME so bila večkrat dopolnjena s sredstvi iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). To tega je prišlo, ker sredstva, ki so bila na voljo v okviru jamstvene sheme za posojila v programu COSME, niso zadostovala za zadovoljitev povpraševanja po financiranju MSP na trgu (tj. za ugoditev vsem vlogam, ki jih je Evropski investicijski sklad prejel od finančnih posrednikov). Sredstva iz kapitalskega instrumenta za rast v programu COSME se za naložbe uporabijo šele po izčrpanju razpoložljivih naložbenih zmogljivosti sklopa za širitev in rast v okviru kapitalskega instrumenta EFSI.

⁴ Jamstvena shema za posojila v programu COSME je skupaj z jamstvenim skladom za MSP InnovFin, vzpostavljenim v okviru programa Obzorje 2020, del enotnega dolžniškega finančnega instrumenta EU za rast podjetij EU ter raziskave in inovacije. Kapitalski instrument za rast v programu COSME je skupaj s kapitalskim instrumentom za zgodnjo fazo (instrumentom tveganega kapitala InnovFin za MSP), vzpostavljenim v okviru programa Obzorje 2020, del enotnega kapitalskega finančnega instrumenta EU za rast podjetij EU ter raziskave in inovacije.

⁵ <https://data.europa.eu/doi/10.2873/87360>

strateške ukrepe ob hkratnem ohranjanju določene prožnosti pri programu za preskušanje novih idej. S proračunom za leto 2020 je podprtih zlasti več večjih ukrepov za grozde.

Leta 2020 so v programu COSME poleg 27⁶ držav članic EU sodelovale tudi naslednje države: Albanija, Armenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Islandija, Kosovo⁷, Moldavija, Severna Makedonija, Srbija, Turčija in Ukrajina⁸.

V skladu z zahtevami iz uredbe o COSME vsebuje pregled izvajanja ukrepov v okviru programa COSME, financiranih iz proračuna EU za leto 2020. Zajema tudi podporne ukrepe in upravne stroške v zvezi s politiko za MSP, financirane iz proračuna za leto 2020. To je zadnje uradno poročilo o spremljanju programa COSME, notranje spremljanje tekočih ukrepov pa se bo nadaljevalo. Komisija je odgovorna za splošno izvajanje programa COSME. Upravljanje finančnih instrumentov (v okviru posebnega cilja 1) je prenesla na Evropski investicijski sklad (EIF). Izvajanje ukrepov v okviru posebnih ciljev 2, 3 in 4 programa je bilo večinoma preneseno na Izvajalsko agencijo za mala in srednja podjetja (EASME)⁹. Mednarodne organizacije so posredno upravljale tudi nekatere analitične dejavnosti in primerjalne analize.

Kriza zaradi COVID-19 je do določene mere vplivala na številne projekte iz tega proračunskega leta. Projekti, ki so vključevali dogodke in sodelovanje v živo, so se, kolikor je bilo mogoče, preselili na spletne komunikacijske kanale, nekateri dogodki in dejavnosti pa so bili odpovedani ali preloženi¹⁰. V številnih primerih se je prehod na virtualne dogodke dobro obnesel in ohranil v prihodnjih ukrepih. V nekaj primerih pa so spletni dogodki in komunikacijski kanali omejili možnosti bolj poglobljenega sodelovanja¹¹.

2. Dejavnosti in rezultati v letu 2020

Skupni načrtovani proračun za program COSME za obdobje 2014–2020 (sedem let) je znašal 2,3 milijarde EUR, vključno z upravnimi odhodki. Načrtovano je bilo, da se finančne obveznosti do leta 2020, tj. zadnjega leta izvajanja programa, postopoma povečajo. Komisija je vsako leto sprejela letni delovni program s spremljevalnimi podpornimi ukrepi.

⁶ Združeno kraljestvo od 31. januarja 2020 ni več država članica EU. Upravičenci iz Združenega kraljestva, vključeni v izvajanje ukrepov, financiranih iz proračuna EU za leto 2019 ali prejšnja leta, so v programu še naprej sodelovali do dokončne izvedbe navedenih ukrepov, v programu COSME pa so lahko sodelovali do konca prehodnega obdobja (31. decembra 2020).

⁷ To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

⁸ To poročilo vsebuje nekaj informacij o državah v zvezi z ukrepi, pri katerih so upravičenci prihajali iz več držav. Na splošno so bila merila za izbor pri dodeljevanju nepovratnih sredstev in ukrepov za javna naročila programa COSME osredotočena na negeografska merila, kot sta skladnost s cilji ukrepa in kakovost predlogov/ponudb. Pomembna je bila tudi evropska razsežnost. Za večino ukrepov programa COSME ni bilo na voljo dovolj proračunskih sredstev, da bi se zagotovila široka geografska pokritost upravičenih držav. To poročilo v zvezi z navedenimi primeri ne vsebuje informacij o državah.

⁹ Ta agencija se je 1. aprila 2021 preimenovala v Izvajalsko agencijo Evropskega sveta za inovacije ter za mala in srednja podjetja (Eismea). V tem poročilu se povsod uporablja prejšnje ime agencije, in sicer EASME.

¹⁰ Podelitev naziva evropske prestolnice pametnega turizma leta 2021 je bila na primer odpovedana, ker se izbirna komisija ni mogla sestati v skladu z načrtom. Več dogodkov v jugovzhodni Aziji, vključno z dogodkom navezovanja stikov med grozdi v Singapurju, je bilo prestavljenih zaradi posebej strogih sanitarnih/potovalnih omejitev.

¹¹ Evropske misije socialnega gospodarstva so na primer dosegle dobre rezultate, vendar so deležniki poročali, da so virtualni dogodki omejili kakovost/globino sodelovanja.

Proračun programa COSME se je izvrševal s štirimi proračunskimi vrsticami z odobritvami, določenimi z ustreznim revidiranim sklepom o financiranju za leto 2020¹² in sklepom o financiranju podpornih ukrepov¹³. Po prištetu prispevkov držav nečlanic EU, neporabljenih odobritev iz prejšnjega programskega obdobja in različnih prerazporeditev so sredstva, ki so bila na voljo za leto 2020, znašala:

- (a) proračunska vrstica 02 01 04 01 za upravne odhodke: 3 619 046 EUR;
- (b) proračunska vrstica 02 01 06 01 za delovanje agencije EASME: 10 330 544 EUR;
- (c) proračunska vrstica 02 02 01 za vse druge odhodke iz poslovanja: 136 538 959 EUR;
- (d) proračunska vrstica 02 02 02 za dostop do financiranja odhodkov iz poslovanja: 290 041 750 EUR.

V sklepu o financiranju podpornih ukrepov je bil določen prispevek v višini 8 000 000 EUR, ki je bil vključen v proračunsko vrstico 02 02 01 splošnega proračuna EU za leto 2020.

V povprečju je bilo 25 % dejavnosti programa COSME v okviru operativnega proračuna prenesenih na agencijo EASME¹⁴. Izvajanje finančnih instrumentov je bilo preneseno na Evropski investicijski sklad (glej spodaj).

Letni proračun programa COSME za leto 2020 je znašal 440 530 299 EUR. Skupaj je bilo dodeljenih 99 % tega proračuna, stopnja izvajanja plačil pa je bila v povprečju 98-odstotna.

2.1 Posebni cilj A: dostop do financiranja

V uredbi o COSME je določeno, da bi moralo biti najmanj 60 % skupnih proračunskih sredstev programa namenjenih finančnim instrumentom za obdobje 2014–2020. V programskem obdobju 2014–2020 je bilo finančnim instrumentom skupaj dodeljenih 1,6 milijarde EUR, kar je nekoliko več kot 60 % skupnih proračunskih sredstev programa COSME.

V letu 2020 je bilo 290 041 750 EUR dodeljenih finančnim instrumentom in spremljevalnim ukrepom, vključno s sodelovanjem držav EFTA in drugih držav nečlanic EU.

Jamstveni shemi za posojila sta bila dodeljena 275 952 802 EUR, kapitalskemu instrumentu za rast pa 13 100 000 EUR. To ustreza 66 % proračuna programa COSME za leto 2020.

Kapitalski instrument za rast v programu COSME

Kapitalski instrument za rast v programu COSME je namenjen naložbam v sklade tveganega kapitala, ki zagotavljajo tvegani kapital in dolžniško-lastniško financiranje za MSP v fazah širitve in rasti. Skupni znesek proračunskih sredstev za leto 2020, dodeljen kapitalskemu instrumentu za rast, je znašal 13,1 milijona EUR. Konec leta 2021 je bilo v okviru kapitalskega instrumenta za rast v programu COSME skupno podpisanih 23 sporazumov s skladi¹⁵, skupni prispevek EU, dodeljen finančnim posrednikom v okviru proračuna programa COSME za obdobje 2014–2020, pa je znašal 323 milijonov EUR. Na podlagi teh sporazumov¹⁶ je kapitalski instrument za rast v programu COSME prispeval k zagotovitvi

¹² C(2020) 7044 final: [DocsRoom – Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

¹³ C(2020) 6322 final: [DocsRoom – Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

¹⁴ SEC(2013) 493 final: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493(01)).

¹⁵ Pri tem se je 16 sporazumov nanašalo na sklade za fazo rasti in širitve, sedem pa na večstopenjske sklade v kombinaciji s kapitalskim instrumentom InnovFin za zgodnjo fazo razvoja, vzpostavljenim v okviru programa Obzorje 2020.

¹⁶ Evropski investicijski sklad vlaga v zasebno upravljane posredniške sklade tveganega kapitala, ki vlagajo v lastniški kapital MSP. Ker je Evropski investicijski sklad zadolžen za izvajanje naložb skupaj z drugimi vlagatelji, ki prav tako vlagajo v navedene sklade pod enakimi pogoji, finančni prispevek EU v okviru

naložb v višini 2,6 milijarde EUR¹⁷, in sicer za 346 upravičenih MSP v fazi širitve in rasti, pri čemer se vrednost vseh naložb ocenjuje na 4,9 milijarde EUR.

Do konca leta 2021 je bilo od skupne vrednosti naložb v višini 2,6 milijarde EUR, ki so bile iz proračuna programa COSME za obdobje 2014–2020 zagotovljene v 28 državah, 25 % sredstev vloženih v Nemčiji, 19 % v Franciji in 15 % v Združenem kraljestvu.

Kapitalski instrument za rast v programu COSME je prispeval tudi k programu vseevropskega sklada skladov tveganega kapitala (VentureEU), ki je bil vzpostavljen leta 2017 za odpravo ozkih grl na področju financiranja tveganega kapitala v EU.

Jamstvena shema za posojila v programu COSME

Zaradi nenehnega velikega povpraševanja na trgu so bila razpoložljiva proračunska sredstva jamstvene sheme za posojila v programu COSME (ki so v obdobju 2014–2020 znašala več kot 1,2 milijarde EUR) dopolnjena z več dodatnimi sredstvi iz sklopa za MSP Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). Vsa dodatna sredstva za obdobje 2014–2022 so znašala skoraj 1,5 milijarde EUR. To je pomenilo, da se je lahko pospešeno financiranje transakcij MSP, s katerimi so povezana večja tveganja, z jamstvom EU nadaljevalo. Z dodatnimi sredstvi iz Evropskega sklada za strateške naložbe so bile podprte transakcije, povezane z nadaljnjim izvajanjem pilotnega projekta digitalizacije, ki se je začel leta 2019 in ki naj bi finančnim posrednikom omogočil, da MSP pri digitalni preobrazbi zagotovijo obsežnejšo in celovitejšo podporo v zvezi z dolgovi. Z dodatnimi sredstvi je bil podprt tudi odziv na izbruh pandemije COVID-19 in njegov gospodarski vpliv v letu 2020 in pozneje.

Do konca leta 2021 je bilo s 128 finančnimi posredniki (spodbujevalnimi institucijami, jamstvenimi družbami, komercialnimi bankami in lizinškimi družbami) podpisanih 154 sporazumov o (posrednem osebem) jamstvu. Ti so zagotovili prispevek EU v višini skoraj 2,6 milijarde EUR, pri čemer so 2,5 milijarde EUR predstavljala skupna sredstva programa COSME in Evropskega sklada za strateške naložbe.

Na podlagi navedenih sporazumov so bila v okviru jamstvene sheme za posojila v programu COSME zagotovljena jamstva in posredna osebna jamstva finančnim posrednikom iz 33 držav (26 držav članic in sedmih drugih držav, ki so sodelovale v programu COSME). To je prispevalo k zagotovitvi finančne podpore v višini 50 milijard EUR več kot 800 000 MSP v teh državah (glej Prilogo 2).

programa COSME zagotavlja razpoložljivost dodatnih finančnih sredstev za naložbe v zadevni sklad tveganega kapitala. V okviru skladov tveganega kapitala, v katere je vložil Evropski investicijski sklad, so bila mobilizirana finančna sredstva v skupni višini 2,6 milijarde EUR. Te naložbe so imele nato multiplikacijski učinek, saj so spodbudile dodatne naložbe. Multiplikacijski učinek je ocenjen na podlagi metodologije Evropskega investicijskega sklada/Evropskega sklada za strateške naložbe za izračun multiplikacijskega učinka lastniškega kapitala (npr. mobilizacija finančnih sredstev v višini 1 EUR zagotovi mobilizacijo naložb v višini 1,9 EUR), zato vrednost mobiliziranih naložb znaša 4,9 milijarde EUR.

¹⁷ V uredbi o COSME so predvidene naložbe v višini od 2,6 do 3,9 milijarde EUR v 360 do 540 MSP. Do leta 2021 je bilo v 346 MSP vloženih 2,6 milijarde EUR, kapitalski instrument za rast v programu COSME pa naj bi se uporabljal do zaključka končnih dejavnosti, tj. do 31. decembra 2034. Pri uresničevanju ciljev so bili upoštevani specifični izzivi pri izvajanju tega finančnega instrumenta, in sicer: (i) prednostno izvajanje dejavnosti v državah nečlanicah EU, ki sodelujejo v programu COSME, in dejstvo, da je povpraševanje po naložbah v teh državah manjše, ter (ii) čas, potreben za podpis sporazumov s skladi, pri čemer je treba najprej izvesti zapletene postopke primerne skrbnosti in zbiranja sredstev.

Spremljevalni ukrepi (raziskave, informacijska orodja, gradivo za komuniciranje in dogodki)

Spremljevalnim ukrepom je bilo dodeljenih 0,8 milijona EUR. Ti ukrepi so vključevali promocijske in komunikacijske dejavnosti ter izvedbo raziskave SAFE. **Raziskava o dostopu podjetij do financiranja (SAFE)** zagotavlja informacije o finančnem položaju MSP ter njihovih potrebah po financiranju, dostopu do financiranja in pričakovanjih. Je zelo uporabna za oblikovanje politik na ravni EU, ki je podprto z dokazi, uporabljajo pa jo države članice, analitiki, akademiki in drugi. V raziskavo je bilo leta 2020 vključenih skoraj 17 000 podjetij iz 36 držav¹⁸.

2.2 Posebni cilj B: dostop do trgov

V uredbi o COSME je določeno, da bi bilo treba približno 21,5 % skupnih proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020 nameniti olajševanju dostopa do trgov. V letu 2020 je bilo za uresničitev tega posebnega cilja dodeljenih 85 milijonov EUR, kar ustreza približno 19,3 % skupnih proračunskih sredstev programa COSME za navedeno leto.

Evropska podjetniška mreža

Evropska podjetniška mreža (EEN) MSP zagotavlja podporo pri visokokakovostnih inovacijah, partnerstvih in internacionalizaciji, s čimer podpira njihovo rast, odpornost in konkurenčnost. **Storitve mreže EEN, zagotovljene v letu 2021, so se sofinancirale iz proračuna programa COSME za leto 2020.** Mreža je vključevala vseh 27 držav članice EU in druge države, ki so sodelovale v programu COSME¹⁹. Mreža je poleg tega še naprej razvijala in širila nove storitve, s katerimi je MSP zagotavljala podporo pri njihovih prizadevanjih za digitalizacijo in trajnostnost. Medtem ko je kriza zaradi COVID-19 še naprej vplivala na poslovne dejavnosti, je mreža EEN dokazala, da je svoje storitve sposobna prilagoditi ter MSP pomagati pri spopadanju z novimi izzivi in izkoriščanju novih priložnosti. Mreža MSP zagotavlja vse več pomoči pri spoprijemanju z motnjami v vrednostni verigi in krepitvi odpornosti.

Rezultati dejavnosti mreže EEN v letu 2021 (sofinanciranih iz proračuna za leto 2020)

- Mreža EEN je svetovalne podporne storitve zagotovila 37 925 MSP.
- Storitve partnerstev v mreži EEN so leta 2021 strankam MSP iz vseh držav, vključenih v mrežo, pomagale skleniti več kot **2 592** mednarodnih partnerskih sporazumov s tujimi podjetji.
- Svetovalne podporne storitve mreže EEN so letno več kot 7 000 strankam pomagale izboljšati konkurenčnost in inovativnost na evropski ravni.
- Digitalne storitve mreže EEN so dosegle več kot 20 milijonov MSP.

V odgovorih, zagotovljenih v okviru raziskave o zadovoljstvu strank mreže EEN v letu 2021²⁰, je 92 % vprašanih potrdilo, da je s storitvami mreže EEN zadovoljnih.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43872>

¹⁹ Albanija, Armenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Islandija, Kosovo, Moldavija, Severna Makedonija, Srbija, Turčija in Ukrajina. Združeno kraljestvo je 31. januarja 2020 uradno izstopilo iz EU. Do konca programa je še naprej sodelovalo pri dejavnostih, kot so dejavnosti mreže EEN, v strukturah upravljanja pa ni bilo več dejavno.

²⁰ Ta raziskava je potekala od aprila 2021 do konca junija 2021, v njej pa je bilo zbranih 2 361 odgovorov.

Med mrežo EEN in programom Obzorje 2020 so bile vzpostavljene močne sinergije, ki so mreži zagotovile finančna sredstva za izvedbo dodatnega, posebej opredeljenega sklopa inovacijskih storitev za MSP (ki presegajo obseg storitev mreže EEN v okviru programa COSME)²¹. Generalni direktorat Komisije za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja (GD GROW) in agencija EASME sta sodelovala tudi v številnih programih EU za upravljanje, usklajevanje in usposabljanje mreže EEN.

Mednarodne službe za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine (Kitajska, jugovzhodna Azija, Latinska Amerika in Indija)

Mednarodne službe za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine podpirajo prizadevanja MSP za internacionalizacijo z zagotavljanjem strokovnih nasvetov o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine na Kitajskem, v jugovzhodni Aziji, Latinski Ameriki in Indiji ali v zvezi z navedenimi regijami. Službe za pomoč in svetovanje med drugim MSP iz EU zagotavljajo osnovno svetovanje, usposabljanje o uporabi in upravljanju intelektualne lastnine v zvezi z navedenimi ciljnim trgi ter podporo glede intelektualne lastnine na dogodkih navezovanja stikov, povezanih z navedenimi ciljnim trgi. Službe za pomoč in svetovanje sodelujejo tudi s službami za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine, ki se financirajo v okviru drugih programov EU²². Službe za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine na Kitajskem, v jugovzhodni Aziji in Latinski Ameriki so skupaj odgovorile na 3 962 poizvedb in organizirale 440 usposabljanj ali spletnih seminarjev za nekaj več kot 6 500 udeležencev. Služba za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine v Indiji je ponujala podobne storitve in delovala na podlagi ločene pogodbe.

Center EU in Japonske za industrijsko sodelovanje

Center EU in Japonske za industrijsko sodelovanje spodbuja industrijsko, trgovinsko in naložbeno sodelovanje med EU in Japonsko ter prispeva h gospodarski diplomaciji EU v odnosih z navedeno državo. Ena od pomembnih storitev, ki jo zagotavlja ta center, je služba za pomoč uporabnikom v zvezi s sporazumom o gospodarskem partnerstvu, ki podjetjem iz EU pomaga izkoristiti prednosti Sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in Japonsko²³. V dvoletnem obdobju, v katerem se je zagotavljala podpora iz proračuna programa COSME za leto 2020, je center organiziral številne spletne seminarje, vključno s 27 spletnimi seminarji o sporazumu o gospodarskem partnerstvu, s skupno 1 478 udeleženci, 76 spletnih seminarjev o Japonski in izvozu na Japonsko (s skupno 2 857 udeleženci), 11 spletnih seminarjev o vitki proizvodnji (s 502 udeležencema) ter spletne seminarje o ključnih temah politike EU. Poleg tega je center v tem obdobju še naprej izvajal vodilni program izmenjave Vulcanus na Japonskem, vodil službo za pomoč uporabnikom na področju prenosa tehnologije, izvajal analize politik in pripravil 33 tržnih poročil. Evropsko računsko sodišče je v posebnem poročilu o internacionalizaciji MSP pozitivno ocenilo

²¹ V okviru teh storitev je bila upravičencem Evropskega sveta za inovacije zagotovljena posebna podpora pri izvajanju projektov, predvsem inovativnim podjetjem pa je bila zagotovljena pomoč pri krepitvi zmogljivosti za upravljanje inovacij.

²² Mednarodna služba za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine v Indiji (program COSME), evropska služba za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine (program Obzorje 2020), služba za pomoč in svetovanje glede intelektualne lastnine v Afriki (Urad Evropske unije za intelektualno lastnino) in program IP Key (GD TRADE) za skupne dogodke v zvezi z intelektualno lastnino. Z indijsko, evropsko in afriško službo za pomoč in svetovanje imajo skupno spletišče, kot ponudnice strokovnega znanja o intelektualni lastnini pa so sodelovale v mednarodnih misijah EU Gateway/Business Avenues (financiranih v okviru zunanjepolitične pobude) in misijah za krožno gospodarstvo (GD ENV).

²³ Sporazum je začel veljati 1. februarja 2019. Glej https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement/eu-japan-agreement-chapter-chapter_en.

storitve centra EU in Japonske, pri čemer je omenilo zlasti neprekinjeno zagotavljanje in dodano vrednost njegovih storitev, visoko stopnjo zadovoljstva strank in dobro sodelovanje z mrežo EEN²⁴.

Javna naročila

Sprejetih je bilo več ukrepov za okrepitev zmogljivosti organov za javna naročila in ustvarjanje novih priložnosti za MSP, da se vključijo v zagotavljanje inovativnega, trajnostnega in krožnega blaga, storitev in gradenj javnemu sektorju. Platforma skupnosti javnih kupcev²⁵, ki je prejela podporo iz proračuna za leto 2020, je začela delovati aprila 2023. Ta platforma podpira sodelovanje desetih skupin „velikih kupcev“ z namenom zbiranja skupnih informacij o specifičnih potrebah na področju javnega naročanja (vključno z umetno inteligenco in sončnimi paneli). Veliki organi za javna naročila lahko s pomočjo sheme **sofinanciranja javnega naročanja inovativnih rešitev** pridobijo dragocene izkušnje pri naročanju predkomercialnih inovativnih rešitev, in sicer v okviru dveh tekočih projektov. Ta projekt zagotavlja usmeritve za organe v različnih fazah priprave in izvajanja postopkov javnega naročanja inovativnih rešitev ter pri morebitnih dejavnostih prevzemanja dobrih praks. Eden od teh projektov je osredotočen na zdravstveni sektor.

2.3 Posebni cilj C: izboljšanje okvirnih pogojev in konkurenčnosti

V uredbi o COSME je določeno, da bi bilo treba približno 11 % skupnih proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020 nameniti izboljšanju okvirnih pogojev in konkurenčnosti. Za uresničitev tega cilja je bilo leta 2020 dodeljenih 47,9 milijona EUR, kar ustreza 10,9 % skupnih proračunskih sredstev programa COSME.

Grozdi

S proračunskimi sredstvi za leto 2020 so bili podprti štirje glavni ukrepi za grozde: evropska platforma za sodelovanje grozdov, ki zagotavlja vrsto storitev in orodij v podporo krepitvi zmogljivosti in mreženju grozdov, dve shemi za zagotavljanje podpore pri internacionalizaciji grozdov, od katerih je bila ena namenjena obrambnemu in varnostnemu sektorju²⁶, ter evropski program odličnosti grozdov, ki je zagotavljal storitve za krepitev zmogljivosti in program kratkoročnih izmenjav grozdov. V okviru programa za internacionalizacijo grozdov Clusters Go International je bilo 12 sklopov nepovratnih sredstev dodeljenih konzorcijem, ki so vključevali 64 grozdov in organizacij za podporo podjetjem iz 17 držav EU oziroma držav, ki so sodelovale v programu COSME. Nekateri od navedenih ukrepov so osredotočeni na podnebne cilje (glej Prilogo 4 v nadaljevanju).

Ker so projekti grozdi na splošno trajali tri do štiri leta, so bili številni ob začetku ruske agresije v Ukrajini še vedno v teku. Več navedenih projektov je **podpiralo ukrajinske podjetnike**. Evropska platforma za sodelovanje grozdov je na primer vzpostavila **forum v zvezi s podporo, ki jo evropski grozdi zagotavljajo Ukrajini (EU Clusters Support Ukraine)**, da bi ponujeno pomoč, zbrano, preverjeno ali potrjeno prek evropskih grozdov, uskladila z zahtevami ukrajinskih partnerjev. Evropska platforma za sodelovanje grozdov je izvedla tudi raziskavo, da bi na terenu odkrila znake motenj v dobavnih verigah. Poleg tega

²⁴ Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča št. 7/2022: Instrumenti za internacionalizacijo MSP: številni podporni ukrepi, ki pa niso povsem skladni ali medsebojno usklajeni. Poročilo se nanaša na finančno obdobje 2014–2020.

²⁵ [Domača stran | Skupnost javnih kupcev \(europa.eu\)](#)

²⁶ Ti projekti podpirajo čezmejno in medsektorsko sodelovanje med evropskimi grozdi za razvoj skupne strategije internacionalizacije in zagotavljanje podpore pri internacionalizaciji MSP prek meja Evrope.

se je v okviru projekta odličnosti grozdov BRIGHT delegacija šestih predstavnic ukrajinske zveze grozdov (izključno žensk zaradi vojne) udeležila petdnevne izmenjave grozdov (ClusterXchange).

Turizem, modna industrija in sektor življenjskega sloga

MSP se v okviru tekočih projektov v **turističnem** sektorju, ki prejemajo podporo iz proračuna za leto 2020, zagotavlja pomoč s krepitvijo nadnacionalnega sodelovanja in zlasti povezav z nadnacionalnimi inovacijskimi ekosistemi, da bi se spodbudila k digitalizaciji, inovacijam, uporabi nove tehnologije in pametnemu turizmu. V okviru teh projektov se MSP zagotavljata neposredna finančna podpora za usposabljanje in pomoč pri prilagajanju poslovnih postopkov. Trenutno se izvaja devet projektov s 73 partnerskimi organizacijami v 25 državah²⁷. Nekateri od teh projektov podpirajo tudi cilje glede trajnostnosti in podnebne cilje.

Cilj **projekta WORTH**, financiranega iz proračuna programa COSME za leto 2020, je okrepiti inovacijske zmogljivosti in konkurenčnost MSP v modni industriji in sektorju življenjskega sloga ter jim pomagati pri prehodu na podnebno nevtralnost in prevzemu vodilnega položaja na digitalnem področju²⁸. Projekt podpira nadnacionalna partnerstva med oblikovalci, MSP, proizvajalci in ponudniki tehnologij s ciljem razvoja inovativnih, trajnostnih in v oblikovanje usmerjenih poslovnih zamisli. Člani partnerstev imajo dostop do inkubacijskega programa, finančne podpore tretjih strani (10 000–20 000 EUR), kovčinga, pravnega svetovanja na področju intelektualne lastnine in podpore pri mreženju. Na prvem razpisu za partnerstva (financiranje s strani tretjih strani) s poudarkom na evropskem Bauhausu je bilo izbranih 65 partnerstev. Desetmesečni inkubacijski program za ta partnerstva je vključeval 975 ur prilagojenega mentorstva, devet delavnic (od tega pet spletnih) ter 52 osnovnih spletnih modulov in seminarjev kovčinga. Izbirni postopki drugega razpisa za partnerstva so v teku.

Podpora pri ocenjevanju uspešnosti držav pri izvajanju pobude „Small Business Act“ in upoštevanju načel iz strategije za MSP – upravni sporazum s Skupnim raziskovalnim središčem in Eurobarometer

S Skupnim raziskovalnim središčem Komisije (JRC) je bil sklenjen upravni sporazum o zagotavljanju znanstvene podpore pri ocenjevanju uspešnosti držav članic EU pri izvajanju pobude „Small Business Act“ in upoštevanju načel iz strategije za MSP. Skupno raziskovalno središče je na podlagi desetih razsežnosti, ki jih je opredelilo v sodelovanju z GD GROW, določilo sklop kazalnikov in izvedlo ustrezne kontrole kakovosti podatkov. Projekt se je začel izvajati leta 2020, rezultati pa so bili uporabljeni pri pripravi informativnih pregledov uspešnosti MSP po državah in letnega poročila, objavljenega julija 2021²⁹. Ti informativni pregledi in poročila se nenehno uporabljajo za usmerjanje oblikovanja politik v zvezi z MSP.

Raziskava **Flash Eurobarometer o MSP** iz leta 2022, financirana iz proračuna programa COSME za leto 2020, se osredotoča na **učinkovito rabo virov in zelene trge**. Dodatne informacije so na voljo v točki 4 v nadaljevanju.

²⁷ Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Finska, Francija, Grčija, Hrvaška, Islandija, Italija, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Španija, Albanija, Črna gora, Srbija in Združeno kraljestvo.

²⁸ Vključno s sektorji mode in tekstila, obutve, usnja in krzna, pohištva/opremljanja doma/notranjega oblikovanja, nakita in dodatkov.

²⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en

Odposlanci za MSP, skupščina MSP in strokovni spletni seminar na konferenci Web Summit v Lizboni

V letu 2020 so bile zagotovljene storitve za organizacijo: (i) štirih srečanj mreže odposlancev za MSP³⁰ (predstavnikov nacionalnih uprav držav članic); (ii) skupščine MSP leta 2020 (virtualnega dogodka za deležnike, ki se ga je prek spleta udeležilo 984 delegatov) in (iii) strokovnega spletnega seminarja decembra 2020, ki je potekal na konferenci Web Summit v Lizboni z več kot 200 udeleženci³¹. Na teh dogodkih so bile zagotovljene dragocene smernice in nasveti v podporo oblikovanju politik za MSP, vključno s podporo mreži odposlancev za MSP pri pripravi letnega poročila za leto 2020 in priporočil glede ukrepov³².

Kampanja „EU Open for Business – a new compass for SMEs“ (EU odprta za poslovanje – nov kompas za MSP)³³

Maja 2021 so bili organizirani uvodni in zaključni dogodek ter šest spletnih seminarjev, financiranih iz proračuna programa COSME za leto 2020, na katerih so podjetja in deležniki prejeli praktične informacije o programih EU in podpornih orodjih na področjih, kot so intelektualna lastnina, dostop do financiranja, mednarodna trgovina in enotni trg. Posameznih spletnih seminarjev se je udeležilo od 206 do 370 oseb, s čimer je bil skupni cilj 650 udeležencev presežen, v anketi, izvedeni po dogodku, pa se je 80 % vprašanih odzvalo pozitivno³⁴.

2.4 Posebni cilj D: spodbujanje podjetništva in kulture podjetništva

V uredbi o COSME je določeno, da bi bilo treba približno 2,5 % skupnih proračunskih sredstev za obdobje 2014–2020 nameniti spodbujanju podjetništva in kulture podjetništva. Za uresničitev tega cilja je bilo leta 2020 porabljenih 3,6 milijona EUR^{35,36}, kar ustreza 0,8 % skupnih proračunskih sredstev programa COSME.

Krepitev digitalnih in podjetniških kompetenc deklet in žensk (ESTEAM)³⁷

³⁰ Srečanja so potekala junija 2020 (prek spleta s 46 udeleženci), oktobra 2020 (prek spleta s 83 udeleženci), novembra 2020 (prek spleta med zasedanjem skupščine MSP s 67 udeleženci) in decembra 2020 (prek spleta z 72 udeleženci).

³¹ Prvotno predvidena fizična konferenca v Berlinu je bila zaradi omejitev gibanja v zvezi s pandemijo COVID-19 spremenjena v virtualni dogodek.

³² To poročilo vsebuje pregled najnovejših trendov na področju uspešnosti MSP v Evropi in priporočila glede ukrepov (<https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/40291/download>). Novembra 2020 je bilo predstavljeno Svetu za konkurenčnost (glej Svet za konkurenčnost – Notranji trg in industrija – Consilium (europa.eu)).

³³ https://commission.europa.eu/events/eu-open-business-new-compass-smes-2021-05-26_en

³⁴ Na vprašanja „Ali vas je spletni seminar navdihnil?“, „Ali boste zaradi njega kakor koli ukrepali?“, „Ali je izpolnil vaša pričakovanja?“ in „Ali bi ga priporočili drugim?“ je (v povprečju) 80 % vprašanih odgovorilo z „da“ ali „prej da kot ne“.

³⁵ Ta znesek je bil leta 2020 nižji zaradi razpisa v zvezi s programom Erasmus za mlade podjetnike, ki je potekal leta 2019.

³⁶ Poleg tega so imeli leta 2020 več prednosti finančni instrumenti (66 % proračunskih sredstev programa COSME, pri čemer je ciljni delež v času trajanja programa znašal 60 %). Finančni instrumenti so podpirali tudi cilje na področju podjetništva.

³⁷ Za več informacij glej [spletišče projekta](https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en) in videoposnetke prvih dveh dogodkov ESTEAM Fest (https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en).

Cilj tega projekta, podprtega s proračunskimi sredstvi progama COSME za leto 2020, je okrepiti digitalne in podjetniške kompetence deklet in žensk ter izboljšati njihovo samozavest. Projekt se bo izvajal do konca leta 2024. Maja 2022 je potekal dogodek za dekleta, ki so ga obiskale 203 udeleženske in je vključeval 15 lokalnimi delavnic s poudarkom na reševanju problemov, študiji primera in vaji predstavljanja poslovnih zamisli potencialnim vlagateljem ali kupcem. Prvi dogodek ESTEAM Fest za ženske je potekal junija 2022 v obliki plenarnega zasedanja in delavnic za krepitev podjetniških in digitalnih spretnosti. Storitve mentoriranja so se zagotavljale do konca leta 2022.

Evropske misije socialnega gospodarstva

Evropske misije socialnega gospodarstva so temeljile na izkušnjah uspešne pilotne pobude iz leta 2018. V okviru tega nadaljnega projekta, financiranega iz proračuna programa COSME za leto 2020, je bila organizirana vrsta delavnic, ki so se jih udeležili številni deležniki s področja socialnega gospodarstva, da bi z izmenjavo in prevzemanjem dobrih praks ter medregionalnim učenjem vzpostavili medregionalno sodelovanje. Sodelovalo je 88 upravičenih organizacij iz 27 držav EU oziroma držav, ki so sodelovale v programu COSME. V okviru misij socialnega gospodarstva je bilo organiziranih več kot 60 delavnic s približno 2 500 udeleženci, predstavljenih pa je bilo 350 primerov dobre prakse. V sklopu projektov so bile zagotovljene tudi vrsta priporočil za izboljšanje regionalnega/lokalnega socialnega gospodarstva ter priložnosti in spodbude za prihodnja partnerstva.

3. Podporni ukrepi in upravni odhodki

Podporni ukrepi v okviru programa COSME so se financirali iz proračunske vrstice 02 02 01. Leta 2020 je bilo podpornim ukrepom namenjenih 6,2 milijona EUR.

Organizirani so bili konference in srečanja z deležniki, na katerih so potekale razprave o izzivih v različnih industrijskih sektorjih. Drugi podporni ukrepi so vključevali analitično delo, kot so študije za podporo oblikovanja politike, in informacijska orodja, ki MSP zagotavljajo praktično podporo.

Študija o **pravnem varstvu poslovnih skrivnosti v okviru podatkovnega gospodarstva**³⁸ zagotavlja dragoceno podporo pri oblikovanju politike s predstavitvijo tega, kako lahko pravno varstvo poslovnih skrivnosti prispeva k varnemu okolju za izmenjavo podatkov med podjetji, zlasti v sektorjih, ki so za evropsko podatkovno gospodarstvo strateškega pomena. Vključuje 13 študij primerov z dragocenimi ponazoritvami tega, kako podjetja upravljajo svoje poslovne skrivnosti. Številni kazalniki v zvezi s to študijo so bili preseženi, vendar je bilo v vmesnih fazah nekaj težav (število izpolnjenih vprašalnikov je bilo zaradi občutljivosti podatkov pod ciljno vrednostjo, zaradi težav, povezanih s pandemijo COVID-19, pa je bilo treba nekoliko spremeniti časovni raspored).

Študija o podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo

Ker podjetja v razširitveni fazi in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo ne spadajo v opredelitev MSP Evropske komisije³⁹, so pogosto izključena iz shem podpore za MSP. Cilj zadevne študije je bil zbrati informacije o podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo (statistične podatke ter informacije o posebnostih teh podjetij ter ovirah, s katerimi se srečujejo pri poslovanju in širjenju) ter oceniti morebitno potrebo po posebni politiki za zagotovitev podpore tem podjetjem in nadaljnje izkoriščanje njihove sposobnosti ustvarjanja

³⁸ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/c0335fd8-33db-11ed-8b77-01aa75ed71a1>

³⁹ [Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij.](#)

delovnih mest. Končno poročilo je bilo objavljeno novembra 2022⁴⁰ in posredovano ustreznim deležnikom.

Leta 2020 so **upravni odhodki** predstavljali 3 % proračuna. Zajemali so strokovna srečanja, ukrepe obveščanja in komuniciranja ter odhodke Komisije (GD GROW) v višini 3,3 milijona EUR, povezane z omrežji IT ter drugo tehnično in upravno pomočjo. Proračunska sredstva programa, namenjena delovanju izvajalske agencije EASME, so znašala 9,9 milijona EUR.

4. Prispevek k doseganju podnebnih ciljev, ciljev trajnostnega razvoja, digitalnih ciljev in ciljev, povezanih z enakostjo spolov

V nadaljevanju je na kratko predstavljeno, kako program COSME prispeva k doseganju navedenih ciljev, pri čemer so navedeni primeri ukrepov, ki prispevajo k doseganju posameznih ciljev. **Dodatne informacije o prispevku programa k doseganju teh ciljev glede vključevanja zadevnih vprašanj so na voljo v Prilogi 4.**

Prispevek programa COSME k **doseganju cilja vključevanja podnebnih vprašanj**, ki je vključen v vse programe Komisije (skupno 20 % proračuna EU za obdobje 2014–2020), je bil ocenjen na 25,6 milijona EUR (6 % finančnih sredstev, dodeljenih leta 2020). Prispevek večine ukrepov programa COSME k vključevanju podnebnih vprašanj⁴¹ ni bil natančno spremljan, je pa s tem ciljem v določeni meri povezanih veliko projektov in ukrepov. Pomembni primeri vključujejo kapitalski instrument za rast, evropsko podjetniško mrežo, različne podporne ukrepe za grozde, vključno z ukrepi za internacionalizacijo grozdov, in partnerstvo WORTH za spodbujanje konkurenčnosti in inovacijske zmogljivosti MSP v industriji življenjskega sloga.

Izvedena je bila tudi raziskava Flash Eurobarometer, v kateri so bili posebej obravnavani MSP, učinkovita raba virov in zeleni trgi, poleg tega pa se zaključuje **evropski pregled konkurenčnosti podnebno nevtralne industrije (CIndECS)**, pripravljen v okviru upravnega sporazuma s Skupnim raziskovalnim središčem. To delo je že prispevalo k številnim pomembnim pobudam politike, vključno s podpornimi poročili opazovalnice za tehnologije čiste energije in aktom o neto ničelni industriji. Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 v nadaljevanju.

Številni ukrepi programa COSME **prispevajo k doseganju ciljev trajnostnega razvoja**, določenih v agendi za trajnostni razvoj do leta 2030. Natančneje, evropska podjetniška mreža (EEN) in misije socialnega gospodarstva prispevajo k doseganju cilja trajnostnega razvoja 8 (dostojno delo in trajnostna gospodarska rast). K doseganju cilja trajnostnega razvoja 9 (vključujoča in trajnostna industrija, inovacije ter vzdržljiva infrastruktura) prispevajo mreža EEN, projekti odličnosti grozdov in podporni ukrepi za turizem (glej tudi odstavek o digitalizaciji v nadaljevanju). Cilj trajnostnega razvoja 12 (trajnostni vzorci porabe in proizvodnje) je med drugim obravnavan v projektu WORTH v zvezi z industrijami življenjskega sloga.

Več **ukrepov v okviru programa COSME prispeva tudi k ciljem glede digitalizacije**. Ti ukrepi vključujejo projekte za spodbujanje digitalizacije, inovacij in uvajanja novih tehnologij v turističnem sektorju ter javna naročila inovacijskih projektov, ki organom pomagajo pri nakupu predkonkurenčnih inovativnih rešitev na področjih, kot je umetna

⁴⁰ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

⁴¹ Veliko ukrepov programa COSME je vključevalo nekaj podpore za cilje, povezane s podnebjem. Ker pa so imeli ti ukrepi in projekti vedno širši cilj v zvezi s konkurenčnostjo, podnebni komponenti v ukrepih na splošno niso bila namenjena ločena proračunska sredstva.

inteligenca, ter projekte grozdov za spodbujanje medsebojnega bogatenja in izmenjave izkušenj na področju digitalnih tehnologij za agroživilsko, avtomobilsko, tekstilno industrijo in industrijo precizne medicine.

V uredbo o COSME sicer niso posebej vključeni cilji, povezani s **spolom**, se pa pri ukrepih, ki jih program podpira, upoštevajo načela enakosti spolov in vidik spola. Cilj projekta ESTEAM, omenjenega v točki 2.4 zgoraj, je spodbujati digitalizacijo ter podjetniške sposobnosti in samozavest deklet in podjetnic. Na voljo je tudi nekaj podatkov o upravičenkah do finančnih instrumentov in koordinatorokah projektov.

5. Sklepne ugotovitve

Stopnja izvrševanja operativnega proračuna v smislu tako obveznosti kot plačil je bila 99-odstotna. Stopnja izvajanja obveznosti torej ostaja visoka, izvajanje operativnih plačil pa se je v primerjavi s prejšnjim letom izboljšalo.

Ključni cilj je bil zagotoviti dostop do financiranja, zanj pa je bilo izvršenih 66 % proračuna. V letu 2020 je jamstvena shema za posojila v programu COSME finančnim posrednikom omogočala, da so še naprej zagotavljali finančno podporo MSP, ki so se štela za bolj tvegana in so težko pridobila financiranje dolga. Na splošno se pričakuje, da bo jamstvena shema za posojila v programu COSME v času trajanja programa zagotovila finančna sredstva v vrednosti več kot 67 milijard EUR. V zvezi s kapitalskim instrumentom za rast v programu COSME podatki o naložbah v MSP v fazi širitve in rasti kažejo, da bodo prvotni dolgoročni cilji doseženi. Pri uresničevanju ciljev so bili upoštevani specifični izzivi, povezani z uporabo tega instrumenta.

V okviru delovnega programa za leto 2020 je bil ponovno dosežen napredek pri izvajanju enega od ključnih priporočil vmesne ocene programa, tj. osredotočanje na večje, strateške ukrepe ob hkratnem ohranjanju določene prožnosti za preskušanje novih idej. Vodilnim pobudam, kot so mreža EEN, program Erasmus za mlade podjetnike in finančni instrumenti, je bilo leta 2020 dodeljenih 75 % proračunskih sredstev programa COSME.

V letu 2021 je mreža EEN (sofinancirana iz proračuna za leto 2020) 37 925 MSP zagotovila svetovalne storitve z dodano vrednostjo⁴², namenjene povečanju njihove mednarodne konkurenčnosti in trajnostnosti. Digitalne storitve mreže so dosegle več kot 20 milijonov MSP. Mreža je MSP zagotavljala dragoceno podporo tudi v času krize zaradi COVID-19, pri čemer je svoje storitve in modele zagotavljanja storitev po potrebi prilagodila.

Številni drugi ukrepi v okviru programa so izstopali zaradi dobrih rezultatov in kakovosti storitev. Center EU in Japonske je na primer zagotavljal najrazličnejše storitve, ki so MSP pomagale pri poslovanju z Japonsko in bile povezane z gospodarsko diplomacijo. Mednarodne službe za pomoč in svetovanje MSP glede intelektualne lastnine so MSP zagotavljale dragocene nasvete, usposabljanja in dogodke v zvezi z vprašanji intelektualne lastnine, povezanimi s Kitajsko, jugovzhodno Azijo, Latinsko Ameriko (440 usposabljanj s 6 569 udeleženci) in Indijo.

Tudi manjši ukrepi so MSP zagotovili koristno podporo, in sicer pri inovacijah ter izboljšanju njihove konkurenčnosti in trajnostnosti. Prvi razpis za partnerstva v okviru projekta WORTH za modno industrijo in sektor življenjskega sloga je na primer podprl 65 partnerstev oblikovalcev, MSP, proizvajalcev in ponudnikov tehnologije z 10-mesečnim inkubacijskim

⁴² Ta MSP so v različnih trenutkih prejela vrsto storitev, prilagojenih njihovim posebnim potrebam. Osrednji del modela zagotavljanja storitev mreže EEN sta vzpostavitev dolgoročnega odnosa z MSP in srednjeročno podpiranje MSP pri obravnavi vseh vprašanj, izzivov in priložnosti, s katerimi se srečujejo.

programom, ki je vključeval 975 ur prilagojenega mentoriranja. Objavljeni so bili dodatni razpisi za partnerstva, da bi se ta podpora zagotavljala še naprej. V sodelovanju z organi za javna naročila je bilo izvedenih tudi več projektov, katerih cilj je bil MSP ponuditi nove priložnosti za zagotavljanje inovativnih proizvodov in storitev javnemu sektorju.

Nenazadnje je več študij, financiranih v okviru programa, kot so evropski pregled konkurenčnosti podnebno nevtralne industrije (CIndECS), študija o pravnem varstvu poslovnih skrivnosti v okviru podatkovnega gospodarstva in študija o podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo, zagotovilo dragocene ugotovitve in zanesljive analize, ki so bile uporabljene v podporo politiki.

Program COSME se je kot učinkovit izkazal tudi pri zagotavljanju pomoči MSP pri spopadanju z novimi izzivi. V okviru več ukrepov in projektov, podprtih s proračunskimi sredstvi za leto 2020, vključno z mrežo EEN, so bile uvedene posebne storitve za pomoč MSP pri reševanju vprašanj, povezanih s krizo zaradi COVID-19. Številni projekti v okviru programa COSME trajajo tri do štiri leta. Na manjše število tekočih projektov, financiranih iz proračuna za leto 2020, od leta 2022 vpliva **ruska vojaška agresija v Ukrajini**. Po potrebi je bilo zaradi kriznih razmer odobreno podaljšanje trajanja teh projektov, dejavnosti pa so bile prilagojene. Eden od primerov je projekt P2GREEN-EST, katerega cilj je bil pomagati MSP iz EU pri dostopu do javnih naročil zunaj EU, usmerjenih v ukrajinski trg⁴³. Nedavno je bila v zvezi z nekaterimi projekti, ki so se financirali iz proračuna programa COSME za leto 2020 in so ob izbruhu ruske agresije v Ukrajini še vedno potekali, omogočena prilagoditev storitev, da bi se podjetjem EU zagotovila pomoč pri reševanju povezanih izzivov, kot so težave v dobavnih verigah, in v določeni meri podprla ukrajinska podjetja (glej točko 2.3 zgoraj).

Povezave z drugimi programi in skladi EU so bile optimizirane. Jamstveni shemi za posojila v programu COSME je bilo na primer zaradi jamstva v višini 1 milijarde EUR, prenesenega v Evropski investicijski sklad iz Evropskega sklada za strateške naložbe, dodeljenih dodatnih 714 milijonov EUR. Ta sredstva so bila uporabljena za podporo MSP, ki so imela likvidnostne težave, ki so bile posledica krize zaradi COVID-19. Mreža EEN je vzpostavila sinergije s programom Obzorje 2020, Evropskim svetom za inovacije ter številnimi programi in podpornimi shemami EU. V več primerih je prišlo tudi do povezovanja s tekočimi ali preteklimi projekti v okviru programa COSME. To je veljalo zlasti za mrežo EEN, projekt WORTH in več ukrepov v zvezi z javnimi naročili.

Spremljanje tekočih ukrepov, ki se v okviru programa COSME izvajajo od leta 2020, se bo nadaljevalo, pri čemer bo posebna pozornost namenjena ukrepom, predstavljenim zaradi pandemije COVID-19, in primerom, v zvezi s katerimi so bile ugotovljene posebne težave. Z rednim spremljanjem je bilo zagotovljeno tudi, da so bila proračunska sredstva predodeljena najuspešnejšim dejavnostim in dejavnostim, za katere je bilo največ zanimanja. Tako so bila na primer preostala sredstva v višini 815 107 EUR iz delovnega programa za leto 2020 dodeljena projektom z rezervnega seznama v zvezi z razpisom za turizem, namenjenim spodbujanju digitalizacije, inovacij in novih tehnologij v turističnem sektorju. Drug primer je prenos sredstev iz kapitalskega instrumenta za rast v jamstveno shemo za posojila v programu COSME.

⁴³ Ker je izbruh vojne na ta projekt močno vplival, je bilo izvajanje sporazuma o nepovratnih sredstvih začasno ustavljeno. Po ponovni oceni razmer nekaj mesecev pozneje je bil sporazum o nepovratnih sredstvih spremenjen, pri čemer je bila vanj vključena dodatna ciljna država nečlanica EU, kar je omogočilo, da so se dejavnosti v okviru projekta ponovno začele izvajati.

Izkušnje, pridobljene s temi dejavnostmi spremljanja, bodo prispevale tudi k oblikovanju ukrepov za prihodnja leta, zlasti k izboljšanju stalnosti vodilnih ukrepov⁴⁴ in tekočemu delu za pripravo delovnega programa v zvezi s stebrom MSP za leto 2024.

Na splošno kaže, da bodo ukrepi, financirani iz proračuna programa COSME 2020, dosegli zastavljene cilje. Cilji številnih ukrepov so bili že doseženi, projekti, katerih izvajanje je prizadela kriza zaradi COVID-19, pa ponovno potekajo v skladu z načrti. Z ukrepi, podprtimi z programom, se še naprej spodbujajo konkurenčnost, rast in zaposlovanje, poleg tega pa se je izkazalo, da številni projekti v okviru programa, zlasti mreža EEN in podporni ukrepi za grozde, omogočajo obravnavo spreminjajočih se potreb MSP in prožno odzivanje na nove izzive.

⁴⁴ Ti so zdaj podprti v okviru stebra MSP iz programa za enotni trg. Zlasti mreža EEN, program Erasmus za mlade podjetnike in skupne pobude grozdov so zdaj večletni ukrepi, ki se bodo sofinancirali do leta 2024, kar zagotavlja boljšo srednjeročno stalnost teh storitev. Glej tudi odstavek 3 teh sklepnih ugotovitev.

Priloga 1 – Izvrševanje proračuna EU za leto 2020

(vsi zneski so v eurih)

Proračunsk a vrstica		Obveznosti			Plačila		
		vsi viri sredstev			vsi viri sredstev		
		Prvotni proračun	Proračun, ki je bil izvršen	Stopnja izvrševanj a v %	Razpoložljiva sredstva za plačila	Izvedena plačila	Stopnja izvajanja v %
02 02 02	Dostop do financiranja	290 041 750	290 041 750	100 %	333 931 327	328 837 656	98 %
02 02 01	Dostop do trgov, poslovnega okolja in podjetništva						
	izvajanje s strani GD GROW	10 049 697	10 026 133	100 %	8 901 623	8 878 059	100 %
	preneseno na agencijo EASME	126 489 262	123 066 819	97 %	132 390 902	132 390 902	100 %
	Skupaj	136 538 959	133 092 952	97 %	141 292 525	141 268 961	100 %
02 01 04 01	Administrativni proračun	3 619 046	3 333 968	92 %	3 619 046	1 033 829	29 %
02 01 06 01	EASME – administrativni (operativni) proračun	10 330 544	9 916 195	96 %	10 330 544	9 916 195	96 %
	Skupna proračunska sredstva	440 530 299	436 384 865	99 %	489 173 442	481 056 641	98 %

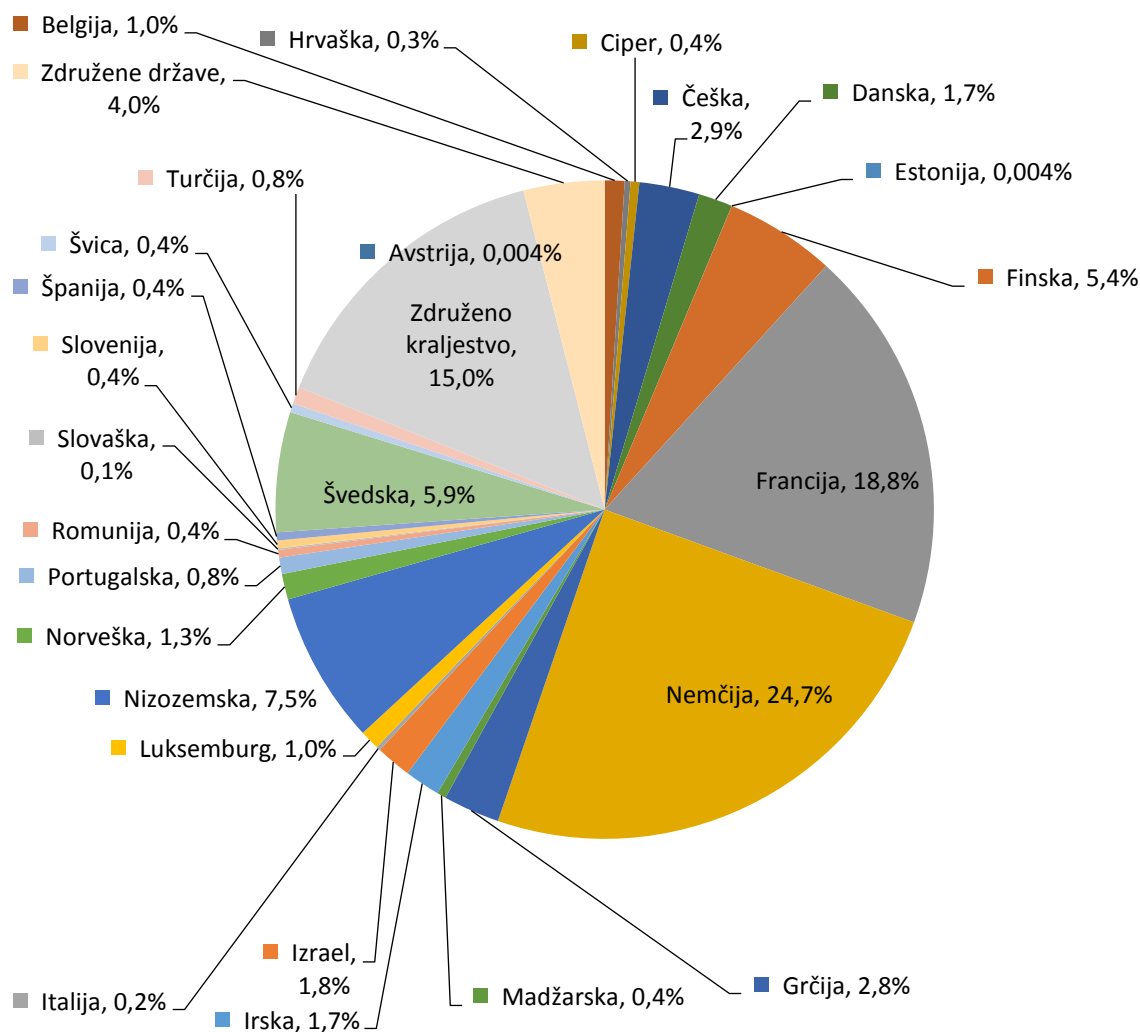
Priloga 2 – Informacije o državah

1. Finančni instrumenti

Na spodnjih grafih je prikazana geografska razčlemba finančne podpore, ki jo prejemajo MSP v različnih državah. Informacije o državah so kumulativni rezultat, ki temelji na vseh obveznostih za obdobje 2014-2020. Letne obveznosti v primeru finančnih instrumentov zaradi načina njihovega izvajanja prispevajo k skupnim rezultatom, ki temeljijo na proračunskih sredstvih, dodeljenih tudi v prejšnjih letih.

Kapitalski instrument za rast

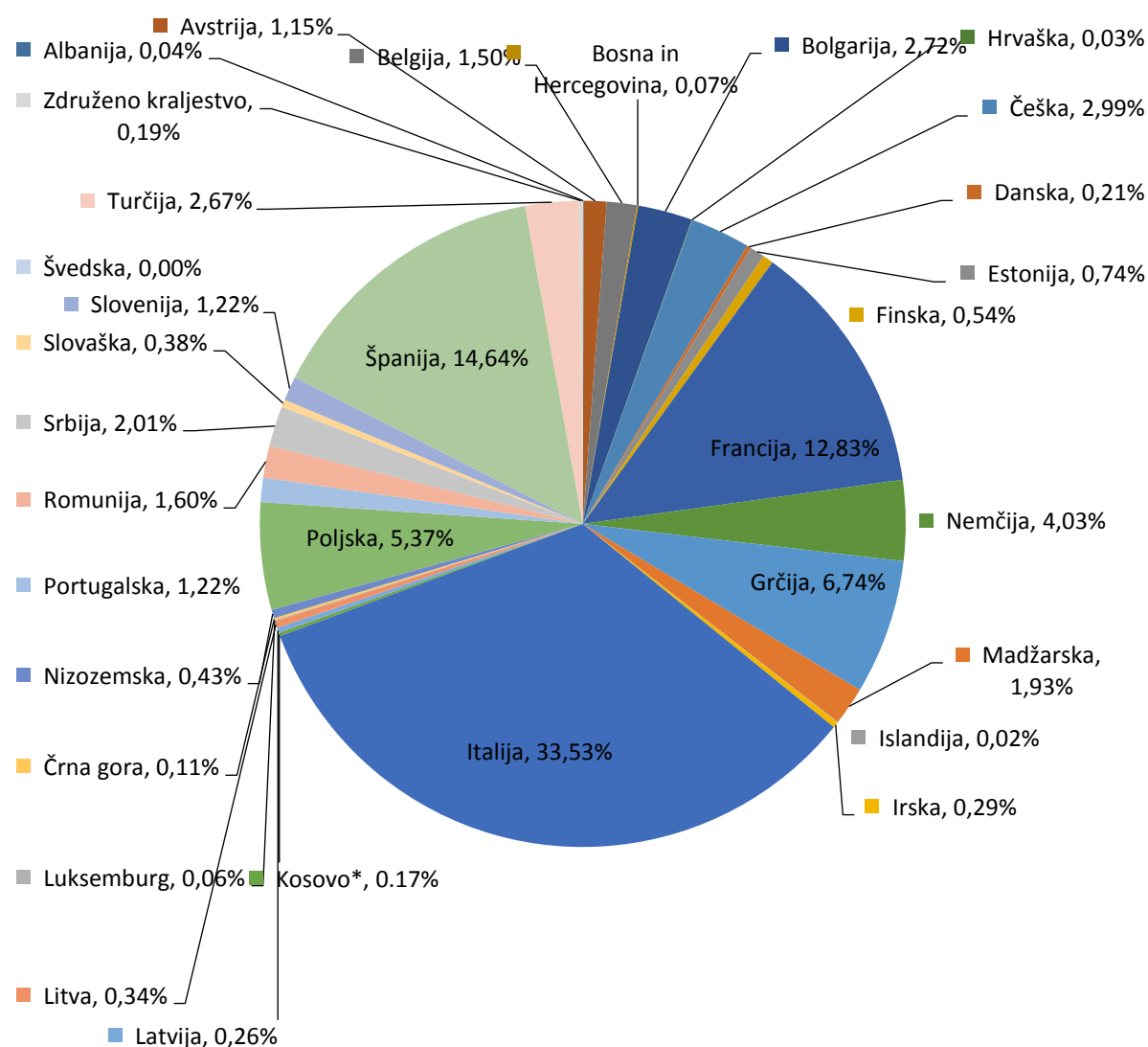
Konec leta 2021 so se v 28 državah iz proračuna programa COSME za obdobje 2014–2020 financirale naložbe v skupni vrednosti 2,6 milijarde EUR (25 % teh naložb je bilo izvedenih v Nemčiji, 19 % v Franciji in 15 % v Združenem kraljestvu).

Jamstvena shema za posojila

Geografska razpršenost

Do konca leta 2021 so bila v okviru jamstvene sheme za posojila zagotovljena jamstva in posredna osebna jamstva finančnim posrednikom iz 33 držav (26 držav članic in sedmih drugih držav, ki so sodelovale v programu COSME). To je omogočilo dodelitev finančnih sredstev v višini 50 milijard EUR več kot 800 000 MSP.

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Sodelovanje držav pri doseganju posebnih ciljev 2 do 4 (izboljšanje dostopa do trgov, izboljšanje okvirnih pogojev in konkurenčnosti ter spodbujanje podjetništva)

Projekti v okviru programa COSME so bili izbrani na podlagi meril, določenih v razpisih, in sicer zlasti na podlagi ustreznosti, kakovosti in vpliva predlogov. Upoštevana je bila tudi evropska razsežnost. Projekti sicer niso bili izbrani zgolj na podlagi geografskih meril.

Mreža EEN, ki se financira iz proračuna za leto 2020, vključuje vse države članice EU in MSP zagotavlja storitve v vseh regijah EU. V programu so sodelovali tudi člani mreže EEN z Islandije in iz pridruženih držav. Čeprav je Združeno kraljestvo 31. januarja 2020 uradno izstopilo iz EU, je do konca programa še naprej sodelovalo v mreži EEN, v strukturah upravljanja pa ni bilo več dejavno.

Tudi pri številnih drugih večjih ukrepih so bili upravičenci ustrezno zastopani, saj so prihajali iz različnih držav članice EU in drugih sodelujočih držav, kot je prikazano v nadaljevanju.

Število upravičencev po državah v zvezi s štirimi večjimi ukrepi v okviru programa COSME

Država	Program odličnosti grozdov	Turizem: TOURINN*	Evropske misije socialnega gospodarstva	Internacionalizacija grozdov (vsi sektorji, vključno z obrambnim)	Za vse štiri ukrepe skupaj
Albanija	0	1	0	0	1
Avstrija	0	0	1	0	1
Belgija	0	3	7	4	14
Bolgarija	2	2	1	2	7
Ciper	0	1	0	2	3
Češka	3	1	1	0	5
Nemčija	5	3	2	2	12
Danska	3	1	1	3	8
Estonija	2	0	1	1	4
Grčija	1	2	3	0	6
Španija	14	14	13	16	57
Finska	2	2	2	0	6
Francija	7	2	5	14	28
Hrvaška	0	5	3	0	8
Madžarska	3	1	3	1	8
Islandija	0	1	0	0	1
Irska	0	0	5	0	5
Italija	7	11	12	12	42
Latvija	1	0	1	0	2
Litva	6	0	0	0	6
Luksemburg	0	0	0	0	0
Malta	0	1	1	0	2
Črna gora	0	1	0	0	1
Nizozemska	2	1	5	2	10
Poljska	4	1	3	3	11
Portugalska	5	6	7	5	23
Romunija	4	2	1	2	9
Srbija	1	4	1	1	7
Švedska	2	0	2	1	5
Slovaška	0	1	0	1	2
Slovenija	0	5	3	3	11

Turčija	1	0	3	0	4
Združeno kraljestvo	1	1	1	0	3
Skupaj	76	73	88	75	312

Upravičenci prvih treh razpisov iz te preglednice (projekt odličnost grozdov, TOURINN* – spodbujanje digitalizacije, inovacij in novih tehnologij v turističnem sektorju z nadnacionalnim sodelovanjem in krepitevijo zmogljivosti – ter evropske misije socialnega gospodarstva) prihajajo iz skoraj vseh držav članic EU, nekaj pa tudi z Islandije in iz pridruženih držav. Projekti internacionalizacije grozdov zajemajo večino držav članic EU:

- program odličnosti grozdov: v programu sodeluje 76 partnerskih organizacij iz 22 držav članic EU in drugih držav;
- spodbujanje digitalizacije, inovacij in novih tehnologij v turističnem sektorju (TOURINN): 73 partnerskih organizacij iz 25 držav;
- evropske misije socialnega gospodarstva: 88 upravičenih organizacij iz 27 držav članic EU;
- internacionalizacija grozdov (vključno z ukrepom internacionalizacije grozdov za MSP v obrambnem sektorju): 75 upravičencev iz 18 držav članic.

Pri vseh štirih shemah je bilo opazno višje število udeležencev iz Španije in Italije ter v manjši meri iz Francije in Nemčije. Vendar ta trend ni nujno prisoten pri vseh ukrepih v okviru programa COSME in/ali v vseh letih izvajanja programa. To bi bilo koristno dodatno raziskati v okviru tekoče končne ocene programa.

Priloga 3 – Primeri projektov in zgodbe o uspehu

Okvir 1. Primer projekta, podprtega s kapitalnim instrumentom za rast v programu COSME – podjetje Finnsiirto – Finska – stroji

Podjetje Finnsiirto s sedežem v mestu Lieto, vzhodno od mesta Turku na jugozahodu Finske, se ukvarja s prodajo profesionalnih viličarjev in logistiko. Nenehno si prizadeva za inovacije in manjše spremembe, ki bi ga ločilo od konkurence, pri čemer se osredotoča na spremembe, ki bi jih želele videti njegove stranke. „Vedno poskušamo pomisliti na to, česa bi si želeli, če bi bili v vlogi strank“, pojasnjuje Kalle Dahlman, komercialni direktor podjetja Finnsiirto. Podjetje je sprva prodajalo rabljene uvožene viličarje. Sčasoma je s prodaje posameznih vozil prešlo na najem in vzdrževanje voznih parkov ter začelo zelo hitro rasti.

Začelo je iskati vlagatelja, ki bi financiral to hitro rast, in prišlo v stik z zasebnim kapitalnim podjetjem Folmer, ki prejema podporo iz Evropskega investicijskega sklada. „Po prvem srečanju je bilo jasno, da sta obe strani pripravljene in si zaupata.“ Naložba podjetja Folmer je podjetju Finnsiirto omogočila bistveno povečanje obsega, števila zaposlenih in količine zalog ter izgradnjo novega sedeža. „S tem se je naš položaj znatno okrepil“, povzema Kalle Dahlman. Podjetje od takrat še naprej raste, s prodajno enoto v Talinu je svoje poslovanje razširilo na baltske države in kupilo dve drugi podjetji, Simeri in Suomen Telakone, s katerima tvori eno največjih podjetij, dejavnih na področju strojev, na Finskem.

Več informacij: [študija primera podjetja Folmer: Finnsiirto \(Finska\), stroji – kapitalni instrument za rast v programu COSME / Evropski sklad za strateške naložbe \(eif.org\)](#).

Okvir 2. Primer projekta, podprtega z jamstveno shemo za posojila v programu COSME – GardenLiving – Finska – vrtnarstvo in zeleno notranje oblikovanje

GardenLiving je inovativno finsko vrtnarsko podjetje, ki prodaja vrtno proizvode in med drugim zagotavlja storitve krajinske arhitekture, zelenega notranjega oblikovanja ter vzdrževanja in preurejanja vrtov. Stranke lahko v privlačnih in inovativnih razstavnih prostorih podjetja kupijo rastline in vrtni material ter se posvetujejo s strokovnjaki. Ustanoviteljica in vodja podjetja GardenLiving Eva Wuite, ki je nizozemsko-finskega rodu, svoj navdih črpa iz finske narave in trendov, prisotnih na Nizozemskem. Ob izbruhu pandemije COVID-19 so se vse dejavnosti ustavile, naročanje vrtnih proizvodov pa se je takoj v celoti prenehalo. Toda račune je bilo treba plačati, saj je podjetje že kupilo zaloge za celotno sezono (april–oktober).

Podjetju GardenLiving je uspelo pridobiti posojilo z jamstvom EU, in sicer prek podjetja Finnvera, ki prejema podporo iz Evropskega investicijskega sklada: „To dodatno posojilo smo potrebovali, da bi se prebili čez to težko obdobje. Pomagalo nam je premostiti vrzel in nam tudi omogočilo, da smo razširili obseg svojih storitev ter v obdobju zaostrovanja razmer v drugem valu načrtovali elektronsko trgovanje. Denarni tok nam je omogočil več časa za odziv.“ Eva je prepričana, da ima podjetje v prihodnje velik potencial. „Z gotovostjo vam lahko povem le to, da zelena barva dobro vpliva na vaše počutje,“ povzame.

Dodatne informacije: [Domača stran | GardenLiving](#).

Okvir 3. Zgodba o uspehu mreže EEN – W•SENSE – Italija – podvodno brezžično omrežje

W•SENSE, odcepljeno podjetje univerze La Sapienza v Rimu, je leta 2017 razvilo rešitev za zagotavljanje interoperabilnosti podvodnih brezžičnih omrežij. Zaradi izvirnosti te najnovejše tehnologije in velikega povpraševanja po njej je začelo hitro rasti. Nenadoma je za izvajanje svojih pogodb potrebovalo ogromno povečanje poslovnih sredstev. Kljub najnovejši tehnologiji podjetja in velikemu povpraševanju je pet različnih bank posojilo zavrnilo.

Podjetje W•SENSE je stopilo v stik z lokalno izpostavo evropske podjetniške mreže (EEN) pri italijanski zvezi gospodarskih, industrijskih, obrtnih in kmetijskih zbornic (Unioncamere) v Laciju ter se oprlo na storitve svetovanja mreže EEN glede širitve. Mreža EEN je podjetju W•SENSE med drugim pomagala pripraviti zanesljiv poslovni načrt in pridobiti bančno posojilo v višini 500 000 EUR pri enem od posrednikov v okviru jamstvene sheme za posojila, ki jo podpira EU. Podjetje W•SENSE se je udeležilo tudi dogodkov mreže EEN, da bi okrepilo svoje mednarodne povezave.

Podpora mreže EEN je podjetju W•SENSE omogočila povečanje prometa in ustvarjanje priložnosti za zaposlitev v Italiji in Evropi. „Velikost našega podjetja se je podvojila, imamo 23 zaposlenih v treh evropskih državah,“ je dejala izvršna direktorica podjetja W•SENSE Chiara Petrioli. Podjetje ima zdaj pisarne v Italiji, na Norveškem in v Združenem kraljestvu ter je sklenilo večletne pogodbe s ključnimi deležniki na področju akvakulture, obrambe, energije in okolja. „Hitro rastemo, v naslednjih petih letih pa pričakujemo približno 70-odstotno skupno letno stopnjo rasti,“ je dejala Chiara Petrioli. „Mreža nas nenehno podpira.“

Drugi primeri projektov, zlasti projektov v zvezi z grozdi in turističnih projektov, ki podpirajo digitalizacijo in trajnostne cilje, so na kratko omenjeni v Prilogi 4 v nadaljevanju.

Priloga 4 – Prispevek k doseganju podnebnih ciljev ter ciljev na področju trajnostnosti, digitalizacije in enakosti spolov

1. Podnebje

Prispevki k doseganju ciljev glede vključevanja podnebnih vprašanj so bili sporočeni v zvezi s številnimi ukrepi. V nadaljevanju je navedenih nekaj primerov.

Mreža **EEN** na različne načine pomaga MSP pri obravnavanju izzivov, povezanih z okoljem. Na primer, pomaga jim, da s pomočjo inovacij postanejo energijsko učinkovitejša in gospodarnejša z viri, in sicer z zmanjšanjem količine odpadkov in porabe energije ter posledično ogljičnega odtisa. V mreži so tudi sektorske in tematske skupine, osredotočene na trajnostno gradnjo, inteligentno energijo, okolje in krožno gospodarstvo. Več kot 200 strokovnih poslovnih svetovalcev mreže EEN je specializiranih za vprašanja, povezana s podnebjem, kot so krožno gospodarstvo, inteligentna energija, trajnostna gradnja in zelene tehnologije⁴⁵.

Prek **kapitalskega instrumenta za rast** v programu COSME je bilo v sklad tveganega kapitala s poudarkom na dejavnostih čiste tehnologije vloženi 6,7 milijona EUR.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/intermediaries.pdf

V celotnem programskem obdobju je kapitalski instrument za rast v programu COSME omogočil naložbe v MSP, ki delujejo v energetske in okoljske sektorju, v višini več kot 62 milijonov EUR. Naložbe v ta sektor so se po koncu programskega obdobja še povečale.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/cosme-efg-implementation-update.pdf

V raziskavi **Flash Eurobarometer** iz leta 2022 o malih in srednjih podjetjih (MSP), učinkoviti rabi virov in zelenih trgih, financirani iz proračuna za leto 2020, se obravnavajo uspešnost in ukrepi MSP za povečanje gospodarnosti z viri, ovire, s katerimi se srečujejo, ter potencialni ukrepi politike za pospešitev zelenega prehoda MSP. Eurobarometer se uporablja pri oblikovanju politik v podporo MSP pri zelenem prehodu v skladu s posodobljeno industrijsko strategijo EU (vključno z načrti za prehod). Končno poročilo je bilo objavljeno marca 2022: [MSP, učinkovita raba virov in zeleni trgi – marec 2022 – raziskava Eurobarometer \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurobarometer/eurobarometer/eurobarometer-77-2022-01-02-03-04-05-06-07-08-09-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100).

Šest od 12 projektov v okviru programa **Clusters Go International** zajema teme, povezane s podnebnimi spremembami. V zvezi s tremi projekti se ocenjuje, da je bilo doseganju podnebnih ciljev skupaj namenjenih 1,6 milijona EUR (40 % skupnih proračunskih sredstev teh projektov):

- ESECA: projekt, v okviru katerega se MSP iz sektorjev **energije iz obnovljivih virov in pametnih omrežij** zagotavlja pomoč pri razvoju skupne strategije internacionalizacije s skupnimi cilji glede podsaharske Afrike;
- ICBuild: projekt, ki spodbuja internacionalizacijo **krožnosti v stavbnem okolju**;

⁴⁵ To poročilo o spremljanju se osredotoča na storitve mreže EEN, sofinancirane v okviru programa COSME. Mreža EEN je ob podpori programa Obzorje 2020 zagotovila tudi posebej opredeljen dodaten nabor storitev (ključne storitve za upravljanje računov za instrument za MSP in storitve za pomoč MSP pri izboljšanju zmogljivosti za upravljanje inovacij).

- EU Water4i SD: evropska pobuda v zvezi s **pametno porabo vode**, namenjena spodbujanju mednarodnega trajnostnega razvoja.

Podnebne spremembe se obravnavajo tudi v okviru naslednjih projektov:

- REC-N-COMP: internacionalizacija evropskih **tehnologij za predelavo kompozitov iz recikliranih materialov in izrabljenih proizvodov**;
- H2Global: projekt, ki se osredotoča na to, da bi Evropa prevzela vodilno tehnološko in industrijsko vlogo v **gospodarstvu zelenega vodika**;
- AEWEN: projekt za vzpostavitev **mreže za sodelovanje na področju vode in elektrike med EU in Afriko**.

Več informacij o vseh teh projektih je na voljo na spletišču evropske platforme za sodelovanje grozdov⁴⁶.

Digitalna platforma za mrežo javnih kupcev, podprta s proračunom za leto 2020, je začela delovati aprila 2023. Ta platforma podpira sodelovanje desetih skupin „velikih kupcev“ z namenom zbiranja skupnih informacij o specifičnih potrebah na področju javnega naročanja (vključno s sončnimi paneli). Ocenjuje se, da je podnebnim ukrepom namenjenih 40 % (400 000 EUR) proračunskih sredstev projekta (1 000 000 EUR).

Študija o podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo je zajemala tudi okoljsko trajnostnost, vključno z ukrepi, ki so jih podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo sprejela za izboljšanje okoljske trajnostnosti (zmanjšanje porabe energije, recikliranje itd.), in glavnimi izzivi, s katerimi se ta podjetja srečujejo na tem področju.

2. Prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja

Številni projekti v okviru programa COSME prispevajo k doseganju več ciljev trajnostnega razvoja. Na primer:

orodje **pobud za grajeno okolje** je bilo oblikovano v podporo prehodu na trajnosten gradbeni sektor in vključujoče grajeno okolje. Uporablja se za ocenjevanje in spremljanje nacionalnih reform in programov javnih naložb, povezanih z gradbenim sektorjem, ki jih države EU-27 izvajajo v okviru svojih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost. Ta projekt prispeva k doseganju cilja trajnostnega razvoja 1 (cenovno dostopna stanovanja), cilja trajnostnega razvoja 3 (kakovostno grajeno okolje), cilja trajnostnega razvoja 5 (razvoj spretnosti), cilja trajnostnega razvoja 7 (povezava z valom prenove in drugimi pobudami), ciljev trajnostnega razvoja 8 in 9 (konkurenčnost, inovacije, produktivnost in trajnostnost gradbene industrije v EU), ciljev trajnostnega razvoja 11 in 15 (grajeno okolje), cilja trajnostnega razvoja 13 (energijska učinkovitost) in cilja trajnostnega razvoja 16 (institucionalne reforme).

Evropski pregled konkurenčnosti podnebno nevtralne industrije (CIndECS), opisan v poglavju o cilju trajnostnega razvoja 13 v nadaljevanju, prispeva tudi k doseganju cilja trajnostnega razvoja 7 (dostopna in čista energija), saj vključuje ocenjevanje rešitev za čisto energijo, ter cilja trajnostnega razvoja 9 (industrija, inovacije in infrastruktura), saj se osredotoča na izboljšanje odpornosti infrastrukture ter na nastajajoče in inovativne rešitve ter

⁴⁶ <https://profile.clustercollaboration.eu>

vključuje ocenjevanje nastajajočih podnebno nevtralnih rešitev za različne industrijske ekosisteme.

Cilj trajnostnega razvoja 8 (dostojno delo in trajnostna gospodarska rast)

Ustrezni ukrepi vključujejo storitve, ki jih **evropska podjetniška mreža** zagotavlja v podporo MSP pri doseganju trajnostne rasti, različne ukrepe za podporo **grozdom** in **evropske misije socialnega gospodarstva** (ena od glavnih dejavnosti teh misij so bili lokalni ali regionalni ukrepi za boj proti brezposelnosti).

Cilj trajnostnega razvoja 9 (vključujoča in trajnostna industrija, inovacije ter vzdržljiva infrastruktura)

Evropska podjetniška mreža je MSP podprla pri prehodu na krožne poslovne modele in uporabi bolj zelenih in energijsko učinkovitih tehnologij. Mreža je v okviru priprav na novo mrežo od leta 2022 močno napredovala pri vzpostavljanju celovitih storitev, povezanih s trajnostnostjo⁴⁷.

Cilj trajnostnega razvoja 9 je bil podprt tudi v okviru različnih ukrepov za grozde. Na primer, s projektom **EVOLUTE** v okviru **evropskega programa odličnosti grozdov** se šestim grozdom v avtomobilski industriji in industriji kopenskih strojev v Evropi zagotavlja pomoč pri izboljševanju uspešnosti s krepitvijo spretnosti in poglobljanjem strokovnega znanja. Ta projekt podpira tudi izvajanje programa izmenjave grozdov ClusterXchange, namenjenega olajšanju mednarodnega, sektorskega in medsektorskega sodelovanja med grozdi, MSP in velikimi organizacijami. To podjetjem in zaposlenim zagotavlja pomoč pri pripravah na prihodnje izzive ter **spodbujanju inovativnosti na področju vrhunskih proizvodov in storitev**.

Projekti **strateških zavezništev za uvajanje naprednih tehnologij v MSP za okrevanje gospodarstva** so bili prav tako osredotočeni na zagotavljanje pomoči MSP pri uvajanju tehnoloških inovacij. **Projekt ReStartSMEs**, podprt v okviru zadevnega razpisa, je proizvodna MSP podprl pri prilagajanju vrednostnim verigam in spremembam v povpraševanju, ki jih je povzročila pandemija COVID-19.

Cilj trajnostnega razvoja 12 (trajnostni vzorci porabe in proizvodnje)

Projekt WORTH za spodbujanje konkurenčnosti in inovativnosti MSP v industriji življenjskega sloga prispeva k doseganju cilja trajnostnega razvoja 12. Drugi razpis za zbiranje predlogov v zvezi s partnerstvi MSP je bil osredotočen na zeleni in digitalni prehod, vključno s krožnim gospodarstvom, učinkovito rabo energije in virov, prehodom na bolj trajnostno proizvodnjo in porabo, socialnimi inovacijami in socialnim vključevanjem ter zmanjšanjem ogljičnega odtisa. Koncept garderobne kapsule znamke oblačil Framiore na primer temelji na zvišanju vrednosti ženskih oblačil v njihovi življenjski dobi, saj vključuje

⁴⁷ To je leta 2022 privedlo do uvedbe svetovalcev mreže EEN za trajnostnost. Ocena MSP, ki so stranke mreže EEN (izhodišče za opredelitev, katere storitve potrebujejo MSP), od začetka leta 2022 vključuje vse okoljske, socialne in gospodarske vidike. Trajnostnost je vključena v vse storitve mreže EEN, tudi v storitve za inovacije in svetovanje o dostopu do financiranja. Te nove storitve mreže EEN zajemajo različna področja, kot so ravnanje z odpadki in upravljanje voda, uporaba čiste energije, spremljanje spoštovanja človekovih pravic in poročanje o njem ter pravice, varnost in zdravje delavcev.

ponudbo visokokakovostnih oblačil, ki ostajajo moderna, možnosti preoblikovanja in prilagajanja oblačil ter program popravil in zamenjave⁴⁸.

Podnebne cilje in cilje, povezane s trajnostnostjo, podpira tudi nekaj tekočih **projektov na področju turizma**, kot je **projekt TourINN-act**⁴⁹.

Tudi **projekti internacionalizacije grozdov** zajemajo vzorce trajnostne porabe in proizvodnje v različnih sektorjih, vključno s porabo energije in vode, rešitvami za pametno porabo vode, energijo iz obnovljivih virov in pametnimi omrežji.

Cilj trajnostnega razvoja 13 (podnebni ukrepi)

Eden od pomembnih ukrepov je razvoj **evropskega pregleda konkurenčnosti podnebno nevtralne industrije (CIndECS)**, namenjenega ocenjevanju konkurenčnega položaja EU v zvezi z 28 podnebno nevtralnimi rešitvami. Pri tem se opredelijo prednosti in slabosti posameznih rešitev na podlagi desetih posebnih meril. Z rezultati bo oblikovalcem politik na nacionalni ravni in ravni EU zagotovljena podpora pri oblikovanju bolj ciljno usmerjenih podpornih ukrepov. Vsa finančna sredstva EU za ta ukrep (**430 000 EUR**) so v celoti namenjena doseganju podnebnih ciljev. Rezultati projekta so bili že upoštevani v naslednjih političnih dokumentih, v katerih so tudi omenjeni:

- delovnem dokumentu služb Komisije v zvezi z aktom o neto ničelni industriji (COM(2023) 161 final), SWD(2023) 68 final) z naslovom *Investment needs assessment and funding availabilities to strengthen EU's Net-Zero technology manufacturing capacity* (Ocena potreb po naložbah in razpoložljiva finančna sredstva za krepitev proizvodnih zmogljivosti EU za neto ničelno tehnologijo), str. 55, 74, 76 in 103;
- aktu o neto ničelni industriji (COM(2023) 161 final, SWD(2023) 68 final), str. 10;
- poročilu o napredku na področju konkurenčnosti tehnologij čiste energije iz leta 2021 (COM(2021)952 final)) in podpornim dokumentom ter poročilu o napredku na področju konkurenčnosti tehnologij čiste energije iz leta 2022 (COM(2022)643 final);
- **evropskem pregledu konkurenčnosti podnebno nevtralne industrije (CIndECS)**, ki je bil vključen tudi v številna poročila opazovalnice za tehnologije čiste energije (https://setis.ec.europa.eu/publications/clean-energy-technology-observatory-ceto/ceto-reports-2022_en). Končno poročilo je treba predložiti septembra 2023.

K doseganju cilja trajnostnega razvoja 13 prispevajo tudi mreža EEN, projekt WORTH in pobude za grajeno okolje (glej tudi oddelek o podnebnih ukrepih zgoraj).

Socialna razsežnost ciljev trajnostnega razvoja

Nekateri ukrepi in projekti v okviru programa COSME imajo **socialno razsežnost** (ukrepi na področju socialnega gospodarstva ter ukrepi za podjetnice in druge posebne skupine podjetnikov). V primeru nekaterih drugih projektov in ukrepov v okviru programa COSME je socialna razsežnost vključena v splošnejše cilje glede trajnostnosti in konkurenčnosti (npr. nekateri projekti na področju turizma in zgoraj navedeni projekt WORTH). Prvi razpis za zbiranje predlogov v zvezi s partnerstvi MSP v okviru projekta **WORTH** je bil usklajen z

⁴⁸ https://worth-partnership.ec.europa.eu/projects/framiore-capsule-collection_en

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/31059643/101038173/COSME>

novim evropskim Bauhausom. K doseganju ciljev trajnostnega razvoja je prispeval z ozaveščanjem in/ali razvojem rešitev, ki prispevajo k lepšim ter bolj trajnostnim in vključujočim življenjskim okoljem. Na socialne cilje je osredotočenih več projektov grozdov; med njimi je tudi **projekt EXCELIVING v okviru sheme odličnosti grozdov, ki je osredotočen na pametno, zdravo, starostnikom prijazno in trajnostno življenjsko okolje**. V okviru tega projekta se grozdom, ki delujejo na navedenih področjih, zagotavlja pomoč pri pregledu njihovih strategij in razvoju novih storitev, projekt pa vključuje tudi študije, obiske, spletne seminarje in dejavnosti navezovanja stikov na zadevnih področjih.

3. Prispevek k doseganju digitalnih ciljev

Digitalizacija je podprta v okviru več ukrepov v povezavi z drugimi cilji. Med njimi so ukrepi za grozde ter razpis za digitalizacijo, inovacije in nove tehnologije v turističnem sektorju z nadnacionalnim sodelovanjem in krepitvijo zmogljivosti.

V okviru teh razpisov je bilo izvedenih nekaj posameznih projektov, bolj osredotočenih na digitalizacijo. **Projekt EU na področju turizma DigiTOUR** na primer zagotavlja podporo evropskim turističnim MSP, ki zaostajajo pri digitalnem prehodu, in krepitve sodelovanje v turističnem ekosistemu za razvoj novih, inovativnih in pametnih turističnih rešitev, proizvodov, storitev, spretnosti ter novih poslovnih modelov z uporabo **umetne inteligence, interneta stvari, virtualne resničnosti, razširjene resničnosti in masovnih podatkov**. Najvišji znesek nepovratnih sredstev za ta projekt znaša 999 963 EUR. V projektu sodeluje devet partnerskih organizacij iz petih držav (Hrvaške, Italije, Nemčije, Slovenije in Srbije).

Drug primer je projekt na področju turizma **EURO_EMOTUR**. V okviru tega projekta je posebna pozornost namenjena nevromarketinškim tehnikam za kratkoročno in dolgoročno izboljšanje digitalnega ugleda MSP ter povečanje njihove uspešnosti in ključnih kazalnikov uspešnosti. Projekt, katerega najvišji znesek nepovratnih sredstev EU znaša 563 236 EUR, je v teku, pri njem pa sodeluje šest partnerjev iz petih držav (Belgije, Finske, Italije, Španije in Združenega kraljestva).

V okviru pobude **mreže javnih kupcev** (naročilo storitev) se ena od desetih skupin „velikih kupcev“, ki jih podpira **digitalna platforma, ukvarja z umetno inteligenco**. Javni kupci s pomočjo te platforme pridobivajo skupne informacije o specifičnih potrebah v zvezi z javnimi naročili na tem področju in pripravljajo skupne izjave o povpraševanju.

Projekt odličnosti grozdov EPIX je namenjen spodbujanju odličnosti grozdov, ki se ukvarjajo s pametnimi mesti. Namen drugega projekta odličnosti grozdov MEDIC NEST je ustvariti evropski meta-grozd na področju precizne medicine. Projekt vključuje program izmenjave grozdov za spodbujanje medsebojnega bogatenja in izmenjave izkušenj na področju digitalnih tehnologij. Obstajajo tudi projekti grozdov, ki se osredotočajo na digitalizacijo v sektorjih, kot so agroživilski sektor (projekt AgriFoodX5.0), sektor mode (projekt CLOTH) ter avtomobilski sektor in sektor zemeljskih strojev (projekt EVOLUTE)⁵⁰.

4. Prispevek k doseganju ciljev na področju vključevanja vidika spola

⁵⁰Več informacij o teh projektih je na voljo na: <https://clustercollaboration.eu/>

Čeprav v pravni podlagi programa COSME specifični cilji, povezani z enakostjo spolov, niso določeni, se ta razsežnost upošteva pri vseh ukrepih.

V primeru kapitalnega instrumenta za rast in jamstvene sheme za posojila se vidik spola spremlja v polletnih analizah, ki jih opravlja Evropski investicijski sklad. Najnovejša analiza iz leta 2020 kaže, da od leta 2019:

- v skoraj vsakem drugem od desetih MSP, ki prejemajo kapitalno podporo v okviru kapitalnega instrumenta za rast v programu COSME, vsaj ena ženska zaseda vodstveni položaj;
- v skoraj vsakem četrtem od desetih MSP, ki so prejela podporo za financiranje dolga v okviru jamstvene sheme za posojila v programu COSME, položaj izvršnega ali generalnega direktorja ali direktorja podjetja zaseda ženska.

Eden od ukrepov v okviru programa COSME je bil v celoti namenjen krepitvi digitalnih in podjetniških kompetenc deklet in žensk (ESTEAM). Dodatne informacije so na voljo v točki 2.4 zgoraj.

Med koordinatorji mreže EEN je 57 % žensk in 43 % moških. V mreži EEN deluje tudi skupina, ki podpira podjetnice ter jim zagotavlja storitve za partnerstva in svetovalne storitve, posebej prilagojene njihovim potrebam.

S programom COSME so bile tudi ustvarjene priložnosti za podjetja v sektorjih, kot sta moda in socialno gospodarstvo, za katera je znano, da pritegneta večji delež podjetnic.